בס"ד

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פָּרָשַׁת אֱמֹר

יט' אייר תשפ"א

הפטרה: והכהנים הלויים

יציאת שבת ר"ת 20:43

לד' לעומר – אבות פרק ד'

יום שישי לג' בעומר – הילולא רבי שמעון בר יוחאי

גיליון 617

כניסת השבת:
18:50
ירושלים: 18:43

יציאת השבת:
20:02
ירושלים: 19:58

וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לְחָי - רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

יש אנשים שוועדת הטקסים הממלכתית קבעו שיש לזכור אותם וללמוד את מורשתם, אך בפועל רק קומץ של אנשים עולה לקברם, לפעמים לצערנו צריך עשירי למניין, גם מורשתם פסה מן העולם. והנה ביום פטירתו של רבי שמעון בר יוחאי אשר נפטר לפני קרוב לאלפיים שנה ביום לג' בעומר, עולים למירון יותר מחמש מאות אלף בני אדם – מעל חצי מיליון אנשים! ורבים לומדים מתורתו על ציון קברו, ישנם עוד רבים שלא עולים בשל הדחק, אך לומדים במקומם מתורתו של רבי שמעון בר יוחאי.

מהו הסוד? מהו הכח המאחד, השואב וקורא לכל אותם המוני בני ישראל מכל הזרמים ומכל הפלגים להגיע ליום ההילולא של התנא הקדוש? אין הוראה מוועדת טכסים כזו או אחרת, פשוט מגיעים המונים, וגם אלו שאינם מגיעים מציינים את היום הזה בלימוד, במדורה וכד'.

נראה כי הסוד נעוץ בסוד חייו של רבי שמעון. רשב"י הקדיש את חייו ללמוד התורה ולעם ישראל. הוא מסר את נפשו לבטל את גזירות המלכות כנגד עם ישראל, וכאשר נגזר עליו למות בידי מלכות הרשעה, ברח יחד עם בנו למערה שם ישבו ולמדו בהתמדה במשך שלוש עשרה שנים. בתקופה זו התעלו בלימוד התורה והקדושה לדרגות לא רגילות, עד שיכלו לומר שיכולים הם לפטור את העולם מן הדין, ודי לעולם רק בהם. לכאורה, מי ראה את פועלם? מי שמע את לימודם? הרי הם היו מבודדים מכל העולם ואורחותיו?! ואולם בורא עולם, יודע כל נסתרות, שמע ויקשב ויכתב ספר זכרון לפניו. המוני בית ישראל מרגישים, שתורתו של רשב"י, שרב בה הנסתר מן הגלוי, עומדת לנו עד ביאת גואל צדק מהרה, אמן.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה־נוה עובד ד.נ. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנזקקים *

הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריא מספר חשבון: 123459

רבי שמעון בר יוחאי

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וְלֹא אָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה, כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִזִּבְחֵי מֵתִים, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כח)**, כִּי כָּל שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צֹאָה בְּלִי מָקוֹם. אֲבָל שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וְאָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה, כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִשֻּׁלְחָנוֹ שֶׁל מָקוֹם בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר** (יחזקאל מא)**, וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה׳:** אבות ג, ד.

כאשר נזכר 'רבי שמעון' סתם, בלי כינוי נוסף, הכוונה תמיד לרבי שמעון בר יוחאי מגדולי תלמידיו של רבי עקיבא. רבי שמעון למד תורה מנעוריו, כתלמיד מובהק לרבי עקיבא, למד בישיבתו במשך שלוש עשרה שנה יחד עם חברו רבי חנניה בן חכינאי (כתובות סב, ב). גם לאחר שנכלא רבי עקיבא בבית הסוהר, ניצל רבי שמעון את קשרי אביו יוחאי עם גדולי המלכות הרומית, כדי להכנס וללמוד תורה מפי רבו, (עיין פסחים קיב, א).

היה רגיל לומר לתלמידיו: בני שנו מדותי, שמדותי תרומות מתרומות מדותיו של רבי עקיבא (גיטין סז, א). גם רבו הראה לו חיבה וכאשר הושיב את רבי מאיר לפניו וכאשר נתכרכמו פניו של רבי שמעון אמר לו: דייך **שאני ובוראך מכירין כוחך**, (ירושלמי סנהדרין פ"א, ה"ב). ואולי יש כאן רמז לכך, שרבי שמעון קיבל מרבי עקיבא את יסודות תורת הקבלה. לפי המסורת (סנהדרין פו, א): סתם ספרי (הוא מדרש ההלכה לספרים במדבר ודברים) מיוחס לרבי שמעון אליבא דרבי עקיבא. כמו כן יצא מבית מדרשו מכילתא דרשב"י, שהוא מדרש הלכה על ספר שמות. בין תלמידיו החשובים היה רבי יהודה הנשיא, הוא רבינו הקדוש, שהלך ללמוד אצלו תורה בישיבתו בתקוע, (עירובין צא, א). רבי שמעון אהב אהבה עזה את התורה, ארץ ישראל ועם ישראל. וכך דרש (ברכות ה, א): "שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל וכולן לא נתנן אלא ע"י יסורין. אלו הן: תורה וארץ ישראל והעולם הבא". ובמדרש (ויקרא רבה יג, ב): "מדד הקב"ה כל האומות ולא מצא אומה שהיתה ראויה לקבל את התורה אלא ישראל... מדד הקב"ה כל הארצות ולא מצא ארץ שראויה להנתן לישראל אלא ארץ ישראל".

פעם כשיצא אחד מתלמידיו לחוץ לארץ והעשיר וראוהו יתר התלמידים והתקנאו בו, הוציאן רבי שמעון לבקעה אחת שלפני מירון ואמר: 'בקעה, בקעה, המלאי דנרי זהב'. התחילה מושכת דנרי זהב לפניהם. אמר להם: אם זהב אתם מבקשים הרי זהב, טלו לכם, אלא הוו יודעים, כל מי שהוא נוטל עכשיו - חלקו של העולם הבא הוא נוטל (שמות רבה נב, ג).

האמת היתה נר לרגליו, כמו כן רבי שמעון שנא את הגויים שליטי הארץ ורגיל היה לומר: 'טוב שבגויים הרוג, טוב שבנחשים רצוץ את מוחו'. דעתו זו גילה גם בפני חבריו כמסופר (שבת לג, ב): פעם ישבו רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון, וישב יהודה בן גרים לידם. פתח רבי יהודה ואמר: כמה נאים מעשיהם של אומה זו: תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות. רבי יוסי שתק. נענה רבי שמעון ואמר: כל מה שתקנו, לא תקנו אלא לצורך עצמם. תקנו שווקים – להרבות פריצות, מרחצאות - לעדן בהם עצמם, גשרים - ליטול מהם מכס. הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם ונשמעו למלכות. אמרו: יהודה שעילה יתעלה, יוסי ששתק יגלה לציפורי, שמעון שגינה יהרג. הלך הוא ובנו והתחבאו בבית המדרש. כל יום היתה מביאה להם אשתו לחם וקנקן מים, אך כשהתחזקה הגזירה, הלכו והתחבאו במערה. התרחש להם נס ונברא להם חרוב ומעין מים.

היו פושטים בגדיהם ויושבים עד צווארם בחול, כל היום למדו, בזמן תפילה היו מתלבשים ומתפללים וחוזרים ופושטים בגדיהם שלא יבלו. ישבו שתים עשרה שנים במערה. בא אליהו ועמד על פתח המערה ואמר: מי יודיע לבן יוחאי שמת הקיסר ובטלה גזרתו? יצאו. ראו אנשים חורשים וזורעים. אמרו: מניחים חיי עולם (לימוד תורה) ועוסקים בחיי שעה (עבודת הארץ לפרנסתם). כל מקום שהיו נותנים עיניהם מיד נשרף, יצאה בת קול ואמרה להם: להחריב עולמי יצאתם?! חזרו למערתכם! חזרו וישבו שם שנים עשר חודש. אמרו: משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חודש.

מערת רשב"י במירון

יצאה בת קול ואמרה להם: צאו ממערתכם! יצאו. כל מקום שהיה רבי אלעזר מכה, היה רבי שמעון מרפא. אמר לו: בני, די לעולם אני ואתה. (ששנינו עוסקים בתורה כראוי). בערוב יום של ערב שבת, ראו זקן אחד שהיה מחזיק שני צרורות של הדסים ורץ בין השמשות, אמרו לו: אלה למה לך? ענה להם: לכבוד שבת. אמרו לו: תסתפק בצרור אחד? ענה להם: אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור.

אמר לבנו: ראה כמה חביבין מצוות על ישראל. נתיישבה דעתם. שמע רבי פנחס בן יאיר חתנו ויצא לקראתו. הכניסו לבית המרחץ והיה מטפל בבשרו. ראה שיש בעורו סדקים והיה בוכה ונשרו דמעותיו על גופו של רבי שמעון וציערו אותו. אמר לו רבי פנחס: אוי לי שראיתיך בכך. אמר לו רבי שמעון: אשריך שראיתני בכך, שאלמלא לא ראיתני בכך לא מצאתי בי כך, (גדלות בתורה).

אין פלא איפוא, שנתייחס לרבי שמעון **ספר הזוהר**, שהוא ספר היסוד של תורת הקבלה, ונתעטר שמו לאחר פטירתו אף יותר מבחייו, בהמוני רבבות בית ישראל הפוקדים את קברו שבמירון ביום ההילולא שלו בל"ג בעומר.

שלושה שאכלו על שולחן אחד - לכאורה, הוא הדין לאיש אחד או שנים שאוכלים על שולחן אחד המחוייבים לומר דברי תורה, אלא לפי שסתם שולחן יש בו שלושה לזימון אמר שלושה, (רשב"ם). אך ניתן לפרש כי התנא נקט שלושה בדוקא, שהרי לפי התלמוד (סנהדרין ג, א) כל שלושה מישראל יכולים להיות בית דין לממונות כיון "שאי אפשר דלית בהו חד דגמיר", שלפחות אחד מהם בקי בדיני התורה. ומכאן החובה לשלושה האוכלים על שולחן אחד לומר עליו דברי תורה.

ולא אמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו מזבחי מתים - הרב מברטנורא כתב ששמע: כי בברכת המזון שמברכים על השולחן יוצאים ידי חובתן וחשוב כאילו אמרו עליו דברי תורה. והקשה עליו התוספות יום טוב: וכי ברשיעי עסקינן שאין מברכים ברכת המזון? והלא מסכת אבות היא מילי דחסידותא. והוא גילה מקור הדברים ברש"י ודייק בלשונו הזהב: "ורגילין בני אדם לפטור עצמן בברכת המזון". הרי שרש"י לא כתב שכן ראוי לעשות לכתחילה, אלא שכך נוהגין בני אדם. מאמרו זה של רבי שמעון בר יוחאי מתאים לתפיסתו, שאין לאדם לעזוב חיי עולם בעבור חיי שעה. כך גם באכילתו של האדם. אם הוא אומר דברי תורה, הרי שכל אכילתו היא לצורך התורה, ואם לאו, הרי היא עיסוק יצרי למילוי תאוותיו בלבד! ובכך מובן הדימוי לזבחי מתים, כי האכילה שהיא לצורך הגוף אין לה קיום, כיון שגם לגוף עצמו אין קיום לעולם שסוף האדם למיתה.

שנאמר: 'כי כל שולחנות מלאו קיא צואה בלי מקום' - כאשר אין מזכירים שמו של **המקום** ברוך הוא, כלומר, שאין אומרים דברי תורה. הרי, שמאכל זה אין בו שום עילוי רוחני ולא עוד, אלא סופו שיהא קיא או צואה, שהוא הורדת המאכל מדרגתו.

אבל שלושה שאכלו על שולחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו משולחנו של מקום ברוך הוא - אמירת דברי תורה על שולחן האכילה, מרוממת את האכילה הגשמית כמסייעת לקיום הרוחני של דברי תורה. השולחן נעשה כמזבח שהקריבו עליו קורבנות, והאוכלים הרי הם ככוהנים הזוכים משולחן גבוה.

שנאמר: 'וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה' - לכאורה, יש סתירה בין תחילת הפסוק לסופו (שם, ביחזקאל מא, כב): '**המזבח** על שלוש אמות... זה **השולחן** אשר לפני ה'. וכך דרשו חכמים (ברכות נה, א): "פתח במזבח וסיים בשולחן? אלא בזמן שבית המקדש קיים, מזבח מכפר על ישראל, ועכשיו- שולחנו של אדם מכפר עליו". (מלוקט מספר "מעשה אבות")

מהלכות לג' בעומר

א. בימי הספירה מתו תלמידי רבי עקיבא ל"ג יום, ולכן נוהגין בחלק מימים אלו קצת אבלות שאין נושאין נשים ואין מסתפרים. אמנם לא בכל ימי הספירה נוהגים כך, כפי שיפורט להלן.

ב. **תספורת: הספרדים** - נוהגים שלא להסתפר עד יום ל"ד בעומר בבוקר שאז פסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות. ויכולים להסתפר מיום ל"ד בבוקר עד שבועות. (שו"ע תצג סע' ב). כמו כן לא שומעים בימים אלו שירים בכלי נגינה או ברדיו (שו"ע תצג סע' א, ב).

ג. **רבינו האר"י** ז"ל - נהג שלא לגלח ראשו כל ימי הספירה עד ערב חג השבועות. ולפי מנהג האר"י אפילו חתן ביום חתונתו לא יגלח בכל ימי העומר (כה"ח שם ס"ק יג). ואולם כל זה למי שנוהג בכל ענייניו כדעת האר"י הקדוש.

ד. מנהג **האשכנזים** בארץ ישראל - לישא אשה ולהסתפר ביום ל"ג בעומר עצמו ומראש חודש סיון והלאה. רובם נהגו להסתפר ביום ל"ג עצמו ולא בליל ל"ג בעומר וגם נישואין עושין ביום ל"ג ולא בליל ל"ג. אבל אם השעה דחוקה עושים תספורת וגם חתונה בליל ל"ג בעומר. וכיום רבים מקילים להנשא בליל ל"ג בעומר.

ה. יש אשכנזים שנהגו להתיר תספורת ונישואין עד ראש חודש אייר ומשם ועד שבועות אוסרים מלבד מיום ל"ג בעומר עצמו. ויש מחמירים בשני ימי ראש חודש אייר שהם בכלל האיסור עד ג' ימי הגבלה. (עיין משנ"ב ס"ק יד טו).

ו. **שמחות: נישואין** - מותר להחזיר גרושתו אפילו לפני ל"ג בעומר (כה"ח שם ס"ק ב, ג). **שידוכים** - מותר לעשות שידוכים (אירוסין) ולעשות סעודה. רק שלא ינגן בכלי נגינה ולא ירבה בריקודים ומחולות (כה"ח שם ס"ק ט). ולדעת המשנ"ב לא יעשו ריקודים ומחולות כלל.

ז. אין אומרים בלג' בעומר תחנון ולא במנחה שלפניו, נהגו לערוך לימוד בערב ולהדליק נרות ולשיר לכבוד התנא רשב"י, לפי המסורת מציינים ביום לג' בעומר את יום ההילולא של התנא רבי שמעון בר יוחאי. החל מפלג המנחה של ערב לג' בעומר יזהר שלא להזכיר שהוא לג' בעומר עד שיספור בברכה.

ח. **שנה שחל בה ל"ג בעומר ביום שישי כמו בשנה זו**, מותר להסתפר ביום שישי, גם לשיטת הספרדים ובני עדות המזרח שרגילים להמתין עד ל"ד בעומר, וכמו כן בשעת הצורך, מותר להקדים ולהסתפר אפילו בליל ל"ג בעומר, דהיינו ביום חמישי בלילה.

(ע"פ פסקי מרן הגר"מ אליהו זצוק"ל)

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

❖

עלון זה מוקדש:

לרפואת: אברהם ולאה ציטרון. שרה בת שמחה. ציפורה ויהושע לוי. ביבה אלימלך. ישי הלוי. עזר בן עישה. תקוה בת עזיזה. אלגרה בת ג'אן. אסנת בת זהבה. מזל בת עונלה. אברהם בן רחל. רחמים בן סולטנה. הראל בן אביגיל. אילנה בת סליחה. ישי ורחל לוי. חנה בת זוהרה. מיטל מוריה אדרי. יוסף בר בן מיכל. שמעון אזולאי. יצחק דרעי ה"ו.

להחזורת נעדרי צה"ל ושבויים ובהם: אורון שאול, הדר גולדין, גיא חבר, רון ארד, יהודה כץ, צבי פלדמן.

לעילוי נשמת: הגר"ע יוסף זצוק"ל. הגר"מ אליהו זצוק"ל. רבי מסעוד מלול זצ"ל. רבי יצחק שושן זצ"ל. רבי יעקב שושן. יונה יונה. סופר מנחם. יעקב בנציון. מקסים חיים דרעי. הרב אברהם צוקרמן. נדיר נחום. ישראל אברהם נתן. שלמה בן מרים. יצחק ועמרם אטיאס. אורן מועלם. אליהו טויטו. דוד גרוסברג. עמוס דמרי. רזי שלמה. סימנטוב משה יהודה. יצחק ז'ק בן סוליקה. נעים משה. אהרן מזרחי. יצחק ושמחה אילוז. נסים וסוליקה שושן. נדירה שמעון. יפה זגורי. ליזט שבת. חנה יצחקי. אסתר חדד. אסתר בת תורא. אליזה בת פריחה. מרים קדושים. תירצה זיגדון. אסתר וענבר נחום. דן ונעה זורע. דניאל אלמליח. יצחק ולאה אסטרוגו. אליהו אדרי. עזיזה עמוס. רות יעקב. חיה רחל לוי. יונה שרעבי. מרים יהודה. שמואל למברגר. נעימה בת מג'דה. עליזה מועלם. עליזה כהן. שרה אוליאל. אברהם אדרי. יוסף אלקובי. מיכאל ועקנין. חסיבה ששפוטש. עישה דהן. ברכה סופן. כמיסה דידי. כמישה כהן. אליס טובול. מרים בת רחל. אילה שחר ז"ל.

ולע"נ הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדור, שושנה רוזה, רפאל פריצי, וציציליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה